

Williams-szindrómával született személyek motoros készségeinek vizsgálata a Jepsen–Taylor kézfunkciós teszt alkalmazásával

Vámos Tibor^{1,2}, Fácán Dóra¹, Berencsi Andrea¹

¹ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Gyógypedagógiai Módszertani és Rehabilitációs Intézet Szomatopedagógia Szakcsoport, Budapest
²Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet, Budapest

CÉL

A vizsgálat célja a kutatócsoportunk által korábban stroke túlélők körében eredményesen alkalmazott Jepsen-Taylor Hand Function Test (továbbiakban Jepsen-Taylor Kézfunkciós Teszt) Williams-szindrómában (WS) érintett személyek körében való kipróbálása, a szerzett tapasztalatok ismertetése. A teszt kiválasztásának szempontjai között szerepelt a felső végtagi motoros funkciók vizsgálata mindennapos tevékenységek elvégzését igénylő finom, és nagymozgások során, valamint a teszt intellektuális képességzavar esetén is lehetséges felhasználása.

ÖSSZEGZÉS

A Jepsen-Taylor kézfunkciós tesztet az írás alteszt kivételével eredményesen használtuk a kézfunkció felmérésére enyhe és mérsékelt intellektuális képességzavar esetén.

Az eredmények megerősítették, hogy Williams szindróma esetén a mindennapos tevékenységek során az életkori átlagtól eltérő kézfunkció jellemző. Az alacsonyabb teljesítmény mindkét testfélen jellemző volt, a férfiak esetén kifejezettebben jelentkezett. Az eredmények megerősítik továbbá a korábbi eredményeket a Williams szindróma esetén leírt kevésbé differenciált motoros lateralitással kapcsolatban a felső végtagi funkciók során.

A vizsgált személyek időméréssel kapcsolatos stresszének oldására, a kognitív sebesség-pontosság rév-vám hatás csökkentésére az időmérési feladattípus előzetes gyakorlása nem teszt specifikus feladatokkal megfontolandó.

MÓDSZEREK

A tesztfelvétel helye és ideje

A Magyar Williams Szindróma Társaság Családi Fejlesztő Tábora 2019. július

Résztevők

14 fő
8 férfi, 6 nő
13 és 36 éves kor között

Domináns kéz

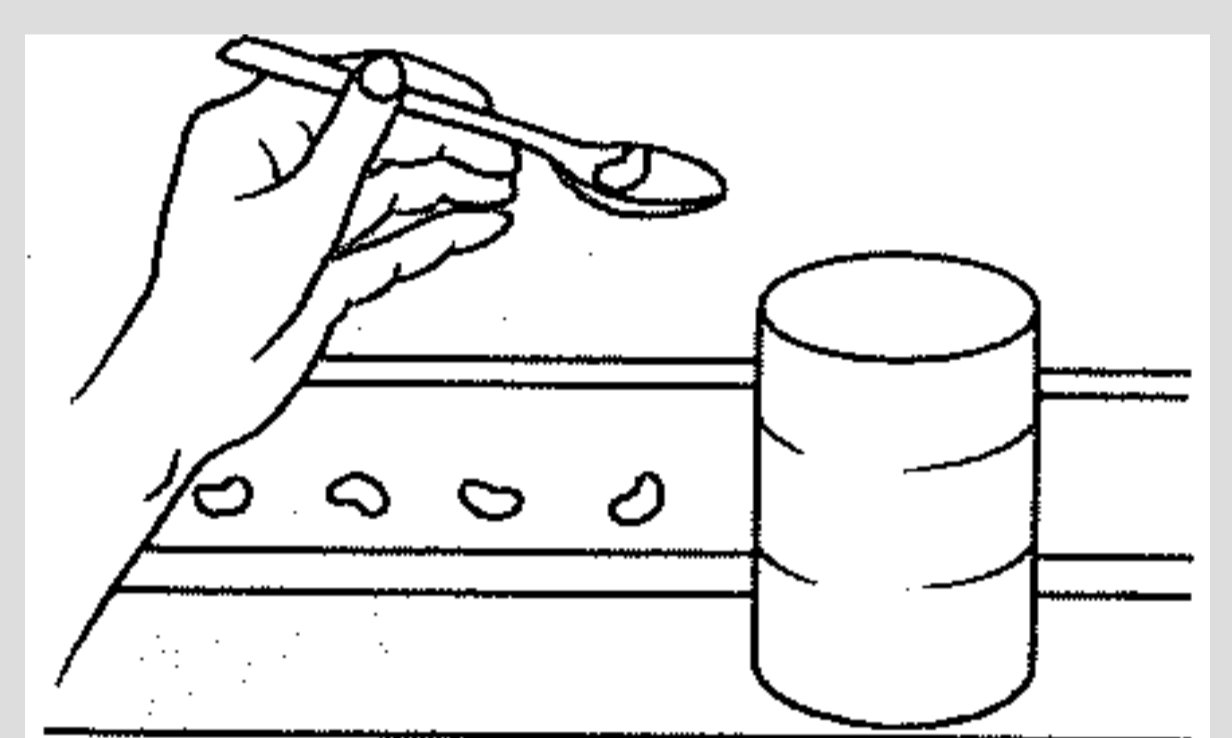
12 fő jobb
2 fő bal

Változók

A Jepsen-Taylor Teszt összpontszáma, valamint az altesztjeiben nyújtott teljesítménye az életkori és nem standardhoz viszonyítva.

JEPSEN-TAYLOR KÉZFUNKCIÓS TESZT

- Kézfunkciók megismerése mindennapos tevékenységekbe ágyazottan.
- 7 altesztből áll, mindkét kézzel végre kell hajtani: (1) írás; (2) lapfordítás; (3) kisméretű hétköznapi tárgyak felemelése, tárolóba gyűjtése; (4) szimulált étkezés; (5) korongtorony építés; (6) nagyméretű könnyű tárgyak emelése; (7) nagyméretű nehéz tárgyak emelése.
- A alteszt elvégzése során az eszközök elrendezése és az instrukciók standardizáltak. A feladatot először a nem domináns majd a domináns kézzel végzik el a résztvevők.
- Kimenetét a feladatok elvégzéséhez szükséges idő (s) adja, a kivitelezés minőségéről nem ad visszajelzést.
- A jelen vizsgálathoz a magyar fordítás (Berencsi & Földi, 2018) gyermekek és fiatalok számára érthetőbb tegező változatát készítettük el.
- Standard tesztcsomag: eszközök, az instrukciók, és az egészséges személyekre vonatkozó standard értékeket életkori bontásban a domináns és nem domináns kézre.
- Költségigényes.

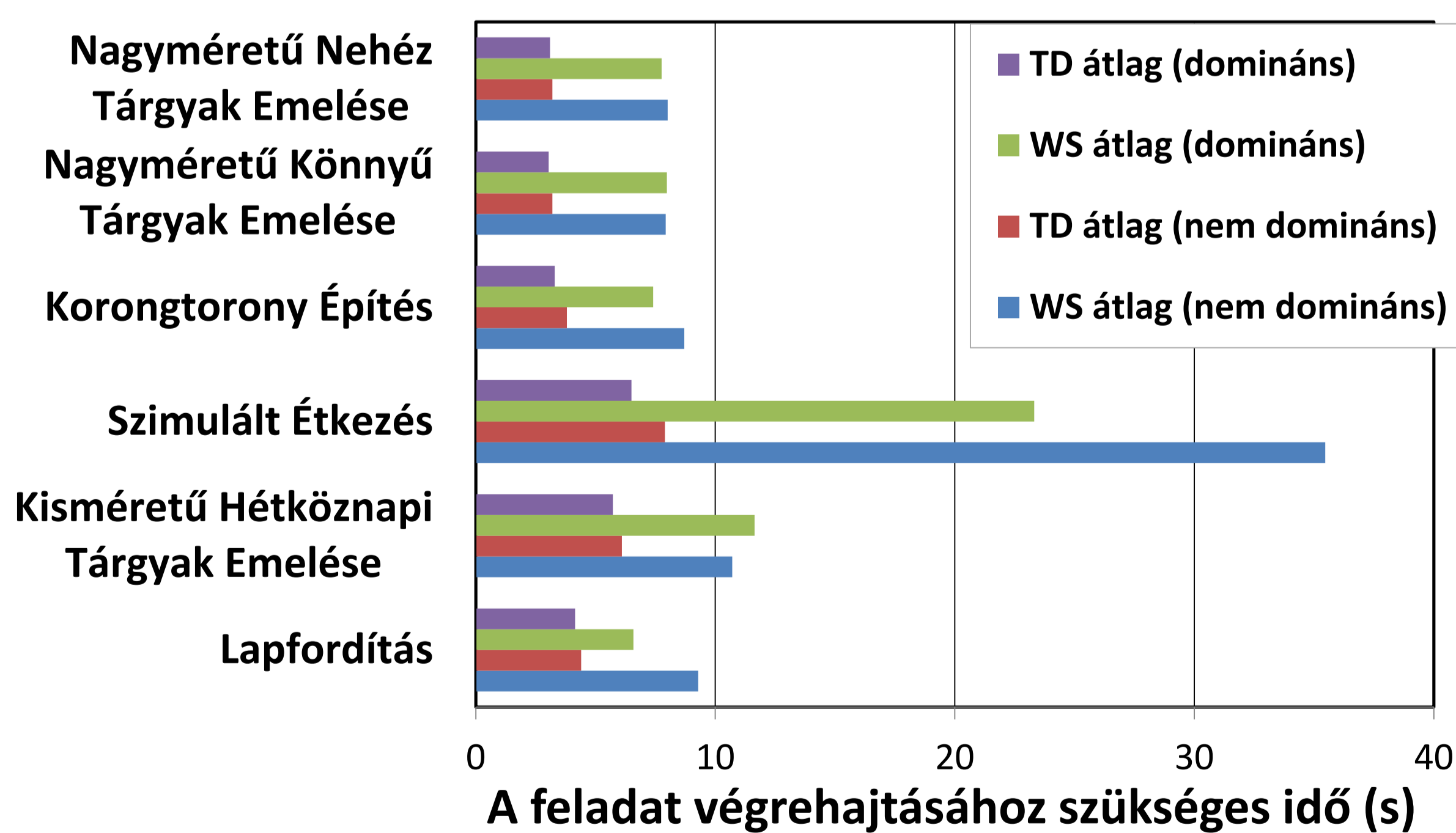
Szimulált Étkezés Szóbeli instrukciók

Nem domináns kéz
„Kérem, vegye a teáskanalat a _____ kezébe. Amikor azt mondom „Kezdheti!”, használja a _____ kezét, hogy a kanál segítségével, egyesével felemelje ezeket a babokat, majd helyezze őket a kávésdobozba, amilyen gyorsan csak tudja, kezdve ezzel (mutatás a nem domináns oldal felé elhelyezett szélső babra)! Megértette a feladatot? Készen áll? Kezdheti!”

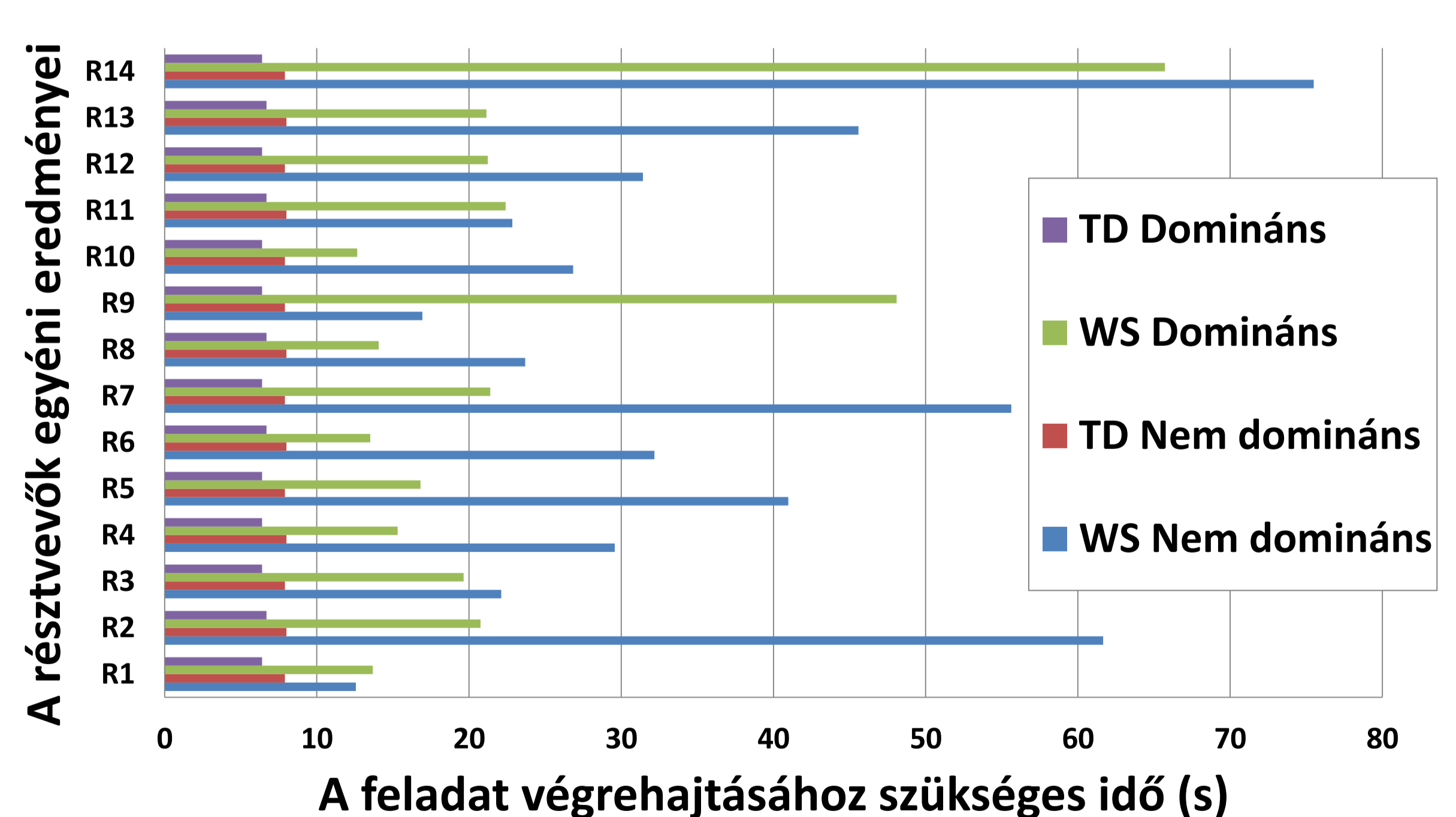
Domináns kéz
„Most megismételjük ugyan ezt a _____ kezével, innen kezdve (mutatás a domináns oldal felé elhelyezett szélső babra). Készen áll? Kezdheti!”

EREDMÉNYEK

1. ábra. Az egyes altesztben nyújtott teljesítmény átlaga WS-ben a tipikus fejlődéshez (TD) viszonyítva.

2. ábra. A „Szimulált étkezés” feladat egyéni eredményei.

- A 7 altesztből 6 került kipróbálásra minden résztvevő esetében. Az „Írás” alteszt választható feladatként jelent meg, mivel a kézírás nem minden esetben alakul ki Williams szindrómában.
- Az időmérés ténye rontotta a feladattartást, a résztvevők a teszt elején – az első két szubtesztnél – a sebességre fókuszálás miatt többször elfeledtek az elvégzés helyes menetéről.
- Minden vizsgált alteszt esetén alacsonyabb teljesítmény volt tapasztalható az életkori és nemi standard időhöz viszonyítva mindkét kézen.
- Domináns kéz esetében a legmagasabb teljesítmény a „Lapfordítás” altesztben, a legalacsonyabb a „Szimulált Étkezés” altesztben jelentkezett.
- 84 tesztfelvételtől 36 alkalommal a nem domináns kéz teljesítménye volt magasabb. Nemek viszonylatában az alteszt időeredményeit összesítve a nők teljesítettek magasabban.